

Medlemsenkät om dokumenterade övergrepp

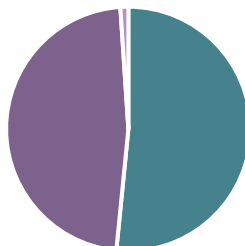
Bakgrund

Rise – Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen – bildades 1981 och är Sveriges äldsta stödförening för vuxna som utsatts sexuellt som barn. Huvudfokus för vårt arbete är stöd från en utsatt till en annan, som komplement till specialiserad vård och andra samhällsinsatser. Vi vet att det med rätt stöd och hjälp är möjligt att må bättre trots barndomens svåra upplevelser. En viktig del i Rise arbete är också att lyfta röster och erfarenheter från våra medlemmar. På så vis bidrar vi till att öka kunskapen i samhället kring denna fråga och rikta fokus till stödinsatser som utsatta upplever som hjälpsamma. Rise representerar de sexuellt utsatta barnen, som nu kan sätta ord på det de inte kunde som barn. På så vis bidrar vi också till kunskap och skydd för dagens barn.

Inför ett möte med justitieministern genomförde vi en snabb enkät till våra vuxna medlemmar kring deras erfarenhet av övergrepp i barndomen som också dokumenterats och spridits. Responsen var omedelbar och över en helg hade 96 medlemmar svarat på enkäten. Det dokument du nu tar del av är vår första rapport.

Rise stödverksamhet är öppen för alla vuxna som utsatts sexuellt som barn, oavsett kön. Under fyra decennier var Rise en kvinnoseparatistisk förening. Utifrån den bakgrunden har vi fortfarande en överrepresentation av kvinnor i föreningen, så även bland dessa svar.

Vi som svarat på enkäten

- Jag har varit utsatt för sexuella övergrepp i barndomen vid upprepade tillfällen av en förövare.
- Jag har varit utsatt för sexuella övergrepp i barndomen vid upprepade tillfällen av flera olika förövare.
- Jag har varit utsatt för ett sexuellt övergrepp vid ett specifikt tillfälle.

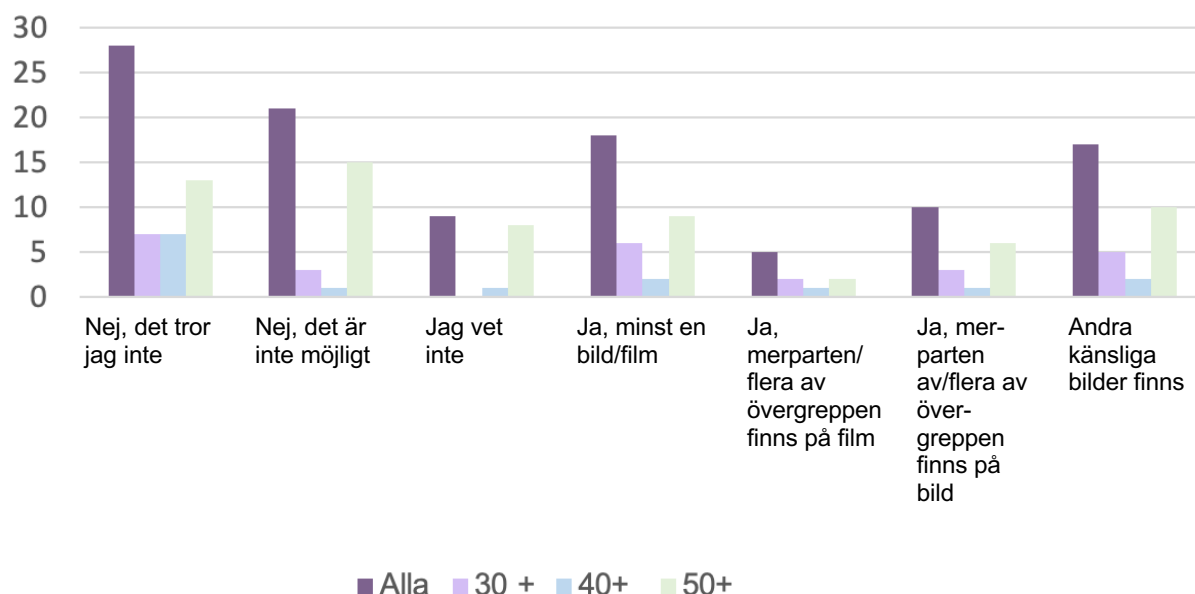
Omfattningen av övergrepp som också dokumenterats

I enkäten ställde vi frågan om huruvida förövare dokumenterat övergreppen på bild eller film.

Svarsalternativen var:

- Nej det tror jag inte.
- Nej det är inte möjligt.
- Jag vet inte.
- Ja, jag vet att minst en bild eller film gjordes i samband med övergreppen mot mig.
- Ja, merparten/flera av övergreppen finns på film.
- Ja, merparten/flera av övergreppen finns på bild.
- Nej inte övergreppssituationen. Men förövaren hade andra känsliga bilder på mig som kunde spridas.

Har förövare dokumenterat övergrepp mot dig?

Enkätsvaren visar att många förövare har dokumenterat övergrepp eller har tillgång till andra känsliga bilder på våra medlemmar. Det är fler bilder än filmer som dokumenterats.

Vi kan se att den beskrivna dokumentationen av övergreppen förekommer såväl hos yngre som äldre medlemmar. Sammantaget konstaterar vi att svarsspridningen stämmer bra överens med vår övriga medlemsstatistik.

”Jag vet inte vad
han tänkte göra
med dem.”

” Detta var som en säkerhet för min förövare att jag skulle hålla tyst. Min vädjan under eller efter ett övergrepp om att kasta radera övergreppen - utan resultat - skapade en väldig stress och ångest genom åren. Konstigt kan tyckas men som barn trodde jag att det var mitt fel.”

Bilderna som tystar barnet

De flesta av svaranden, som anger att det finns bilder, uppger också att de inte vet hur bilderna använts. En dryg handfull vet att känsliga bilder på dem har sålts eller använts för att uppmuntra nya övergrepp från fler förövare. Lika många har spritts i sociala medier eller på nätet på andra sätt utan kontroll för den som utsatts.

Nästan hälften av svaranden, som anger att det finns bilder eller film, uppger att materialet använts för att tysta barnet. Med hot om att sprida bilderna förstärker förövaren effektivt de känslor av skam och skuld som utsatta ofta upplever. Förövaren får också barnet att ta på sig ansvar för övergreppet hen utsatts för, något som försvårar läkningen och gör det extra svårt att även långt upp i vuxen ålder bryta tystnaden om det som hänt.

”[...] Sen kom ett meddelande på MSN:

” fortsätt gör som jag vill så behöver jag inte berätta för din pappa om din profil på hemsidan nästa gång jag ringer”... ”Då kändes det omöjligt att be om hjälp och berätta och tro att någon skull tro mig och inte beskylla mig.”

En fjärdedel av svaranden uppger att de tvingats titta på bilder från övergreppen i efterhand. Ungefär lika många vet, eller tror, att deras släktingar fått ta del av bilderna. Vilket beskrivs som både förnedrande och skamfyllt.

De som svarar berättar att de skrattats åt och förnedrats med hjälp av bilderna, vilket återkommande förstärker den skam de själva bär på över övergreppen och ökar den skuld de bär på. En skuld som i verkligheten alltid är förövarens, men där det sker en felaktig ansvarsförskjutning till offret.

”Levde i total skräck att bli uppsökt, att det skulle spridas på skolan eller till min familj. Det var fruktansvärt. Och vetskapen att bilderna fortfarande finns där ute, jag har själv sett de på hemsidor, är ett pågående trauma som aldrig kommer försvinna.”

Många svaranden beskriver det som skräckfyllt att leva med den kontrollförlust som dokumentationen av övergreppen innebär. En vanlig reaktion för att försöka upprätta en känsla av kontroll och undvika fler övergrepp, kan då bli att gå med på det förövaren vill. Något som ofta upprepar sig och är mycket skadlig för den som utsätts.

”Jag upplever det alltså som ytterligare övergrepp, pågående.”

Övergrepp som upprepas om och om igen

Vid sexuella övergrepp suddas en grundläggande mänsklig rättighet till gränser ut. För ett barn sker övergrepp ofta i en situation där barnet på ett eller annat vis är beroende av förövaren för överlevnad, utveckling och välmående. Det orsakar, utifrån Rise 40-åriga erfarenhet, ofta livslånga konsekvenser och skador. Då en omsorgs- och anknytningsperson begår övergreppen genom incest fördjupar det skadorna ytterligare. Barnet tvingas bära minnen och konsekvenser av traumat med sig i hela livet.

Det går att må bättre med rätt stöd och vård. Men, vetskapen om att bilder/filmer finns där övergreppen dokumenterats gör att såret öppnas på nytt. Gång på gång.

”Innan var jag rädd att någon skulle känna igen mig och avslöja min hemlighet om vad jag gjorde för män på nätet och se hur äcklig jag var. Nu är rädslan att någon ska känna igen mig från materialet för då har dom valt att se ett övergrepp på ett barn och jag vill inte ha sådana människors i mitt liv.”

”Det som var och är allra jobbigast är att jag inte vet vem som utsatt mig och jag vet inte om det slutat eller mitt material fortfarande används och delas. Jag är äldre men barnet på bilden och i videorna är inte äldre. Det är fortfarande ett barn som används sexuellt och det kan inte ändras.”

Dokumentation som en förstärkning av övergreppen

Fler svaranden beskriver bilder och filmer som en aktiv del i övergreppen. Både utsattheten vid själva dokumentationen, och att senare ha tvingats ta del av bilder och filmer som visar den egna utsattheten.

”Min förövare som var min styvfar dokumenterade mig efter varje våldtäkt, då jag låg i sängen tejpade runt händer och fötter och en äcklig strumpa i munnen. Han dokumenterade med kamera.”

”Det känns som ett dubbelt övergrepp när jag var tvungen att se på bilderna.”

Andra känsliga bilder

18 % av de svarande uppger att det inte har vetskap om bilder från övergreppen, men att förövaren har haft tillgång till andra känsliga bilder från deras barndom. En del av dessa bilder är till synes oskyldiga för andras blickar, men har fungerat som en ständig påminnelse om de övergrepp som skett.

"Jag har börjat fundera på om det finns fler bilder och vad som hänt med dem. Den bild jag särskilt tänker på togs när jag sov (i underkläder), känns obehagligt att nån tittat på mig med sån blick helt utan min kontroll. Bilden är inte uttalat sexuell, men med vetskap om att min förövare (pappa) tagit den blir även till synes oskyldiga bilder laddade, och att titta i album från barndomen blir plågsamt på flera sätt."

"Min pappa smygfotograferade mig i vardagliga situationer med och delvis utan underkläder fr.o.m. jag kom in i puberteten. Minst 2h varje dag satt han på sitt kontor och sortera sina bilder och blev inkallad av honom när han ville prata med en. Då lät han vadsomhelst på skärmen vara upp samtidigt som att det var det mest normala, vilket alltid var bilder. Har då sett sådana bilder på mig, ända sedan jag var barn. Jag har sett nakenbilder han tagit på min mamma och eller på andra kvinnor däribland det ofta fanns närbilder på deras kön."

När jag upptäckte mina bilder kände jag mig obekväm och att min reaktion var den konstiga. Också att det var mitt fel att det hände. Så började hemliga strategier för att undvika att bli tagen på kort samt göra mig mindre åtråvärd som objekt. Började ta på mig bylsiga och inte så feminina kläder, ökad vaksamhet kring min pappa, klippa av mitt långa hår osv.."

Stora konsekvenser för såväl individ som samhälle

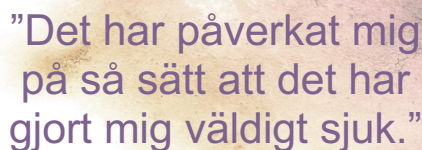
Från tidigare medlemsundersökningar i Rise vet vi att en övervägande majoritet uppger att de utsatts för första gången i åldern 0-10 år. Vi vet också över 70% väntat 16 år eller mer innan de för första gången brutit tystnaden kring sin utsatthet. Att då möta någon som inte tror på en kan medföra ytterligare många års tystnad och större skada för både den enskilde och samhället.

"Jag trodde minnena var falska till jag själv såg en av filmerna som vuxen."

Då kraschade jag svårt och kämpar fortfarande med läkningsprocess som psykiatrin inte tror behövs."

För den utsatte är vägen till läkning lång och det är ofta en snårig väg mot att nå bättre. Ofta är det svårt att veta vad som behövs och vården generellt har alltför sällan rätt bemötande eller de resurser som krävs.

Majoriteten av de som svarat på denna enkät uppger att de har en akademisk examen och en ytterligare tredjedel har tagit studenten. 7% anger att de inte påbörjade några gymnasiestudier och 8% att de aldrig kommit in i arbetslivet trots högre utbildning. Endast 26% jobbar idag heltid.

”Det har påverkat mig
på så sätt att det har
gjort mig väldigt sjuk.”

Psykisk ohälsa och suicid

Det finns sedan tidigare såväl evidensbaserad som erfarenhetsbaserad kunskap om att utsatthet för sexuella övergrepp i barndomen kraftigt ökar risken för allvarlig långsiktig ohälsa. Psykisk ohälsa och risk för suicid är några exempel. Svaren i denna enkät visar på samma bild.

- 65 % av svaranden i denna enkät uppger att de lever med psykisk ohälsa
- 26% uppger att de tidigare levt med psykisk ohälsa

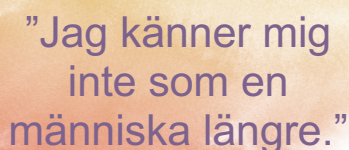
Av de 96 personer som svarat på enkäten uppger 93% att de också varit sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa varav:

- 28% i mer än ett år
- 20% i mer än fem år
- 26% i mer än 2 månader
- 26% i mer än 10 år

Suicid:

- 49% personer uppger att de skadat sig själva
- 54% uppger att de övervägt att avsluta sitt liv
- 31% uppger att de har försökt avsluta sitt liv

Att ta denna fråga på mycket stort allvar – såväl här och nu som på lång sikt – är av största vikt för vårt samhälle. Vi har ännu inte sett de långsiktiga konsekvenserna för dagens barn som utsätts för sexuella övergrepp. Övergrepp som idag dessutom ofta dokumenteras och sprids. Men, genom svaren från denna enkät, kan vi redan nu ana en begynnande katastrof om det blir olagligt att stoppa spridningen av detta fruktansvärda material.

”Jag känner mig
inte som en
människa längre.”